

Тернопільський національний економічний університет

Юридичний факультет

Кафедра фінансово-економічної безпеки та інтелектуальної власності

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«Регулювання міжнародної торгівлі у контексті зміцнення економічної безпеки України»

Студентки 1 курсу магістратури
Групи ФЕБм-12
Галузі знань 1801 – специфічні категорії
Спеціальності 8.18010014 «Управління
фінансово-економічною безпекою»
Хапіцької М. М.

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль, 2016 р.

Зміст

Вступ.....	3
1. Теоретичні основи забезпечення економічної безпеки в контексті міжнародної торгівлі.....	5
2. Аналіз експортно-імпортного потенціалу України та критерії оцінки стану економічної безпеки країни.....	18
3. Стратегія розвитку міжнародної торгівлі України для забезпечення економічної безпеки.....	27
Висновки.....	33
Список використаних джерел.....	35

Вступ

Актуальність даної роботи: Проблеми безпеки займають одне з головних місць діяльності і існування держави, зокрема економічної, яка вимагає реагування на постійні зміни в економіці, політичному становищі.

На сучасному етапі розвитку міжнародної торгівлі дедалі особливої ваги набуває модернізація держави, формування ефективної та дієвої системи державного управління, здатної до впровадження системних і послідовних рішень для забезпечення стабільної економічної безпеки. Ефективним механізмом вирішення цього питання є розроблення та реалізація стратегії міжнародної торгівлі України, яка має збалансувати національні економічні інтереси, пріоритети та цілі розвитку експорту та імпорту

Аналіз публікацій вітчизняних і закордонних авторів, що присвятили свої наукові праці дослідженню даної тематики: Меркантилістська теорія, Теорія абсолютних переваг А. Сміта, Теорія порівняльних переваг Д. Рікардо і Д. С. Мілля., Теорія Хекшера - Оліна, Парадокс Леонтьєва, Теорія життєвого циклу товару, Теорія М. Портера, Теорема Рибчинського, а також Теорія Самуельсона і Столпера. Розвиток міжнародної торгівлі базується на вигоді, що її отримують країни, які беруть участь в ній. Теорія міжнародної торгівлі дає уявлення про те, що знаходиться в основі цього виграшу, або чим визначаються напрямки зовнішньоторговельних потоків. Міжнародна торгівля служить інструментом, за допомогою якого країни, розвиваючи свою спеціалізацію, можуть підвищувати продуктивність наявних ресурсів і таким чином збільшувати обсяг вироблених ними товарів і послуг, підвищувати рівень добробуту населення. Аналіз публікацій вітчизняних і закордонних авторів, що присвятили свої наукові праці дослідженню даної тематики. Разом з тим, міжнародна торгівля як елемент економіки має певний вплив на стан національної безпеки країни. Значна кількість показників мають економічну природу і на значення цих показників опосередковано впливають особливості структури експортно-імпортних операцій.

Мета дослідження: обґрунтування теоретичних основ світової торгівлі та на базі отриманих результатів розробка практичних рекомендацій щодо

збільшення участі України в процесі світової торгівлі товарами та послугами та забезпечення економічної безпеки в умовах реалізації міжнародної торгівлі держави.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення економічної безпеки в умовах реалізації міжнародної торгівлі держави.

Предметом дослідження виступають економічні відносини, що виникають в процесі здійснення зовнішньоторговельної діяльності й формування зовнішньоторговельної політики України для зміцнення економічної безпеки України

Для досягнення мети в роботі поставлено для вирішення наступні завдання:

- встановити особливості зовнішньої торгівлі як системи міжнародних економічних відносин;
- виявити роль зовнішньої торгівлі в сучасній економіці, а також у досягненні сталих темпів зростання економіки країни, визначити функції зовнішньої торгівлі, а також характер її впливу на основні сектори економіки;
- визначити місце України у міжнародному розподілі праці, проаналізувати сучасні тенденції товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі;
- виявити абсолютні та відносні переваги економіки України з метою розробки перспективних напрямків здійснення експорту країни;
- розробити механізм оптимізації структури та обсягів зовнішньої торгівлі України.

1. Теоретичні основи забезпечення економічної безпеки в контексті міжнародної торгівлі

Термін «національна безпека» вже давно використовується політиками як риторичною фразою і військовими лідерами, щоб описати цілі політики. Область дослідження, таким чином, включає в себе спроби проаналізувати, яким чином країни планувати, приймали і оцінювали рішення і політику, спрямованих на підвищення цієї здатності. Згідно з міжнародним правом, держава має виступати в якості гаранта прав людини.[4,1]

Цілком логічно, що, коли виникає ситуація, яка ставить під загрозу подальше існування держави, і тим самим прав людини усього населення, міжнародне право дозволяє певні відповідні заходи для протидії цій загрозі.

Це включає в себе обмеження на свободу вираження поглядів, такі як заборона на розголошення пересування військ, підбурювання, дезертирство. Всі міжнародні договори, які гарантують право на свободу вираження поглядів також визнають національну безпеку як законну підставу для обмеження цього права.

Національна безпека - довгий час була одним з кращих правових інструментів, за допомогою яких уряди по всьому світу, де демократичними і нелегітимними методами пригнічують вільний потік інформації та ідей.[5,2]

Пелена секретності, – іноді виправдано – оточує національну безпеку, дозволяє уряду зменшувати ризики і страх серед населення. Як один спостерігач висловився: «Історія рясніє прикладами урядових зусиль щодо припинення мовлення на тій підставі – які спотворюють національну безпеку, з'являються панічні стани».

Національна безпека може використовуватися для виправдання заходів, щодо обмеження деяких прав тільки тоді, коли вони приймаються для захисту існування держави, її територіальної цілісності або політичної незалежності від застосування сили або загрози силою.

Національна безпека не може служити в якості підстави для введення обмежень з метою запобігання лише локальної або щодо ізольованою загрози закону і порядку.

Національна безпека не може бути використана як привід для введення невизначених або довільних обмежень, і може бути використано тільки тоді, коли існує адекватні гарантій і ефективні засоби правового захисту від зловживань.

Згідно з цим визначенням, обмеження на основі національної безпеки є тільки тоді виправданим, якщо вони зачіпають загрозу для "існування нації, її територіальної цілісності або політичної незалежності», на відміну від локалізованого насильства і звичайних злочинних дій.[6,4]

Міжнародні суди схильні розглядати вимоги національної безпеки. Два ключових принципів, які впливають з їх рішень, а також з інших міжнародних джерел, в тому, що заяви можуть бути заборонені тільки якщо 1) вони були зроблені з наміром заподіяти шкоду національній безпеці, і 2) існує чіткий зв'язок між твердженням і ймовірність цієї шкоди відбувається.

Економічна безпека держави (ЕБД) – це такий стан економіки та інститутів влади, за якого забезпечується гарантований захист національних інтересів, гармонійний, соціально орієнтований розвиток країни у цілому, достатній економічний та оборонний потенціал навіть за найнесприятливіших варіантів розвитку внутрішніх та зовнішніх процесів.[13,25]

ЕБД має внутрішню матеріально-речову основу – достатньо високий рівень розвитку продуктивних сил, що здатний забезпечити істотно важливу частку натуральних та вартісних елементів розширеного відтворення ВВП; внутрішню соціально-політичну основу – достатньо високий рівень суспільної злагоди відносно довгострокових національних цілей, що дають можливість розробити та прийняти державну стратегію соціального та економічного розвитку.

Оскільки ЕБД є, по суті, категорією ідеальною, вона навіть у найрозвинутіших економічно і соціально стабільних країнах з усталеним

політичним режимом є поняттям відносним. Будь-які несприятливі дії, а також можливість та загроза їх зберігаються навіть у таких державах.

Питання економічної безпеки набувають особливої актуальності для країн, які перебувають у стані трансформаційної кризи. Це явище завжди характеризується загостренням суперечностей, які створюють кризові ситуації. Глибина і характер розвитку кризи можуть поставити під загрозу саме існування соціально-економічної системи країни. І тоді одним з першочергових завдань стане забезпечення економічної безпеки.

Система ЕБД не існує сама по собі. Вона пов'язана з економічною безпекою людини та міжнародною економічною безпекою. Тому структурна схема суб'єктів цієї тріади має такий вигляд: людина (особа) – національна держава – світове співтовариство.

Безпека людини є складовою безпеки держави, яка, у свою чергу, є складовою міжнародної безпеки. Отже, держава має дбати про забезпечення економічної безпеки своїх громадян, власної та світового співтовариства. Тому перед нею стоїть надзвичайно складне завдання – пов'язати та погодити інтереси кожного громадянина з інтересами держави, а також з інтересами світового співтовариства. З цього приводу виділяють внутрішній та зовнішній рівні ЕБД.

Необхідно зазначити, що ЕБД є не просто однією з найважливіших складових системи державних інтересів, а й виступає вирішальною умовою додержання та реалізації як державних, так і недержавних інтересів країни. Таке розуміння місця і ролі ЕБД свідчить про те, що в її належному рівні мають бути заінтересовані і приватний бізнес, і держструктури, і всі сфери суспільства.

Якщо національні економічні інтереси України розуміти як сукупні потреби громадян, суспільства та держави, адекватні особливостям соціально-економічного стану країни, рівню її економічного розвитку, місцю в міжнародному розподілі праці, то саме вони повинні визначати всі інші інтереси, що впливають із спільних геополітичних факторів, а також

визначити конкретні дії та звершення, відображаючись у вигляді, наприклад, зовнішньоекономічних доктрин, програм тощо.[17,59]

За ступенем соціального значення ці інтереси поділяються на життєво важливі та другорядні, а за тривалістю дії – на довго-, середньо- та короткострокові, причому в міру задоволення одних інтересів їм на зміну приходять інші.

За своєю спрямованістю економічні інтереси можуть бути орієнтовані на забезпечення: а) виживання; б) прогресивного розвитку; в) певного ступеня лідерства громадян, суспільства або держави. Особливе значення мають життєво важливі економічні інтереси як а) сукупність та б) сума потреб, задоволення яких надійно забезпечує існування та можливість прогресивного розвитку людини, суспільства, держави.

До кола життєво важливих економічних інтересів України на сучасному етапі належать:

- забезпечення її економічного суверенітету;
- побудова правового демократичного механізму державного регулювання економіки;
- економічне відродження держави та поліпшення добробуту її народу;
- розвиток міжнародних економічних відносин [15].

На основі національних економічних інтересів відповідні структури та органи державного управління розробляють та формують цілі державної економічної політики, що відображають наміри громадян, суспільства та держави у частині задоволення їх інтересів, насамперед життєво важливих. Ці цілі досягаються шляхом вирішення відповідних завдань. Для цього органи державного управління, керівництво держави розробляють та здійснюють спеціальні заходи.

Економічні інтереси, що трансформуються у цілі державної економічної політики, виносяться державними інститутами на світову арену, де формується міжнародна економічна політика і виявляється конфліктність міжнародних економічних відносин. Якщо стан держави характеризується нестабільністю її економічного базису, суперечливістю економічних інтересів різних соціальних

груп, то ускладнюється конфліктність відносин на внутрішньо-економічному рівні. Внаслідок загострення суперечностей в обох випадках виникає реальна загроза тим чи іншим інтересам, причому, враховуючи об'єктивний незбіг та багатогранність економічних інтересів особи, суспільства та держави, зароджуються суперечності, що можуть стати джерелом потенційної загрози їх безпеці.

Отже, можна зазначити, що головні компоненти системи ЕБД пов'язані з наявністю національно-державних інтересів України, і, відповідно, цілей, які з них випливають. Ці інтереси існують як у межах кордонів країни, так і зовні. Йдеться насамперед про підтримку державного суверенітету і самостійного розвитку. Безпека країни безпосередньо пов'язана з суверенітетом.

Історичний досвід свідчить, що становлення суверенної правової демократичної держави, формування громадянського суспільства, рух шляхом світової цивілізації є об'єктивним, незворотним, але складним і тривалим процесом. Держава може досягти справжнього суверенітету тільки на основі ефективної та конкурентоспроможної економіки, яка до того ж є соціально орієнтованою. У кінцевому підсумку саме рівнем ефективності національної економіки визначається місце країни у світовому таблиці про ранги.

Виділяють також економічний суверенітет як головну складову державного суверенітету, і, відповідно, системи ЕБД. В основі економічного суверенітету лежить власність українського народу на своє національне багатство, спираючись на яку уповноважені ним органи самостійно регулюють економіку і зовнішньоекономічну діяльність. Структура економічного суверенітету пов'язана зі структурою економічної системи і охоплює незалежність держави у формуванні та розвитку технологічного способу виробництва, економічних відносин власності і відповідного господарчого механізму [15].

Економічний суверенітет держави як складова системи ЕБД за сучасних умов є базою для:

- 1) можливості державного контролю за національними ресурсами, досягнення такого рівня виробництва та якості продукції, який забезпечує її

конкурентоспроможність і дає змогу як рівній з рівною брати участь у світовій торгівлі, кооперативних зв'язках та обміні науково-технічними досягненнями

2) стабільності й усталеності економіки, які зумовлюють захист власності у всіх її формах, створення надійних умов та гарантій для підприємницької активності, стримання факторів, що дестабілізують ситуацію (боротьба з кримінальними структурами в економіці, недопущення глибоких безпідставних розривів у розподілі доходів, які спричиняють соціальну кризу);

3) саморозвитку та прогресу, що особливо важливо в сучасному динамічному світі; створення сприятливого клімату для інвестицій та інновацій, постійної модернізації виробництва, підвищення професійного, освітнього та загальнокультурного рівня робітників, тобто всього того, що є необхідними й обов'язковими умовами стійкості та самозбереження національної економіки [15].

Разом з тим система ЕБД має досліджуватися перш за все з передбаченням її розпаду, тобто за критичними умовами. Вона характеризується так званими порогом чутливості, порогом вразливості, порогом розпаду та станом спокою. Цими параметрами визначається ступінь безпеки системи. Порогом чутливості є рівень безпеки, за якого система починає відчувати наявність змін. Поріг вразливості – це рівень безпеки, за якого система починає розбалансовуватися, тобто зазнає змін, що ведуть до її знищення. Поріг розпаду – рівень безпеки, після перевищення якого система зазнає ніщивних змін. Стан спокою – рівень безпеки, за якого забезпечений розвиток системи.

Система критичних обмежень визначає можливості існування ЕБД. Вона поєднує критичні обмеження окремих напрямів економічної небезпеки та критичні обмеження ЕБД.

Міжнародна торгівля є обмін товарів, послуг і капіталу через національні кордони. Це мульти-трильйон доларів активності, центральне місце в ВВП багатьох країн, і це єдиний шлях для людей у багатьох країнах, щоб придбати ресурси, які вони вимагають. При відсутності торгівлі, споживачі та постачальники змушені або розробляти заміну товарів або присвятити значну

частину своїх доходів на придбання продуктів, де попит нееластичний і внутрішня пропозиція є недостатнім.

Два з ключових понять в економіці міжнародної торгівлі: є спеціалізація і порівняльні переваги. Видається очевидним, що країни можуть отримати вигоду з торгівлі, якщо кожна країна робить щось краще, ніж інші (тобто може виробляти товари або послуги за нижчою ціною). Спеціалізація ставиться до цього процесу; країни (а також окремі підприємства) можуть максимізувати свій добробут за рахунок спеціалізації на виробництві тих товарів, де вони є найбільш ефективними і користуються найбільшими перевагами в порівнянні з конкурентами [18].

Платіжний баланс включає платежі, вироблені для імпорту і експорту, а також фінансових трансфертів. Експорт створити позитивну запис, в той час як імпорт є негативним. Проте, баланс платежів повинен завжди балансувати на нулі – торговий дефіцит (більше імпорту, ніж експорту) повинні бути збалансовані з іноземними інвестиціями, зниження резервів або збільшення боргу. Аналогічним чином, позитивне сальдо торгового балансу буде збалансований з фінансовими відтоків або збільшення резервів.

У балансі нації платежу є поточним рахунком. Поточний рахунок складається з первинного торгового балансу компанії (експорт мінус імпорт), а також чистий процентний дохід і дивіденди, а також чисті трансфертні платежі (наприклад, іноземної допомоги).

У той час як вільна торгівля, сприймається, як позитивний в той самий час – країни будуть періодично ставити бар'єри в торгівлі. Тарифи податки на імпорт, які роблять імпортні товари більш дорогими і менш конкурентоспроможними порівняно з вітчизняного виробництва товарів. У той час як національні уряди використовували, щоб отримати значну частину своїх надходжень від тарифів (за кілька днів до податку на прибуток були загальними), тарифи на сьогодні частіше використовуються для захисту вітчизняних галузей промисловості і / або покарати інші країни за сприймається проступку (як правило, субсидують місцевої промисловості на шкоду промисловості країни-імпортера).

Субсидії є трансфертні платежі, що надаються урядами вітчизняних постачальників товарів або послуг. Мотивація для надання субсидій є збільшення виробництва і / або більш низькі ціни для споживачів тієї чи іншої країни і / або зробити вітчизняного виробництва товари більш конкурентоспроможними з імпортом.

Квоти обмеження на кількості товару, який може бути імпортований в даний період. Квоти служать тієї ж метою тарифів в тому, що підвищення цін на імпортні товари [3].

Питання міжнародної торгівлі та економічного зростання придбало істотне значення з введенням політики лібералізації торгівлі в країнах, що розвиваються по всьому світу. Міжнародна торгівля і її вплив на економічне зростання вирішальною мірою залежать від глобалізації. Що стосується впливу міжнародної торгівлі на економічне зростання, то економісти і політики розвинених країн і країн, що розвиваються розділені на дві окремі групи.

Одна група економістів вважає, що міжнародна торгівля привела до несприятливих змін в економічних і фінансових сценаріях країн, що розвиваються. За їх словами, доходи від торгівлі пішли в основному до розвинених країн світу. Лібералізація торгової політики, зниження тарифів та глобалізації негативно позначилися на промислових установках менш розвинених країн і країн, що розвиваються. Після лібералізації, більшість молодих галузей в цих державах закрили свої операції. Багатьом іншим галузям – стало дуже важко конкурувати зі своїми глобальними партнерами.

Інша група економістів, що говорить на користь глобалізації та міжнародної торгівлі, вважають, що міжнародна торгівля має позитивний вплив на економічне зростання країн, що розвиваються. На їхню думку країни, що розвиваються, які слідували за політикою лібералізації та глобалізацією торгівлі, пережили всі сприятливі наслідки глобалізації та міжнародної торгівлі. Адже, міжнародна торгівля відкриває можливості глобального ринку для підприємців країн, що розвиваються. Міжнародна торгівля також сприяє, щоб новітні технології були доступними для підприємств, що працюють в цих країнах. Це призводить до зростання конкуренції як на внутрішньому, так і на

глобальному фронту. Для того, щоб конкурувати зі своїми глобальними партнерами, вітчизняні підприємці намагаються бути більш ефективними, і це, в свою чергу, забезпечує ефективне використання наявних ресурсів. Та створення ефективної політики відкритої торгівлі може принести цілий ряд відповідних можливостей для країн, які беруть участь в міжнародній торгівлі.

Проте, важливо враховувати, що міжнародна торгівля сама по собі не може привести до економічного зростання і процвітання в будь-якій країні. Є багато інших факторів, таких як гнучкість торгової політики, сприятлива макроекономічна ситуація і політична стабільність, які повинні бути мати високі показники, щоб доповнити вигоди від торгівлі.

Є приклади країн, які не змогли скористатися перевагами міжнародної торгівлі в зв'язку з відсутністю належних заходів політики. Економічний застій в Кот-Д'Івуарі в періоди 1980-х і 1990-х років, в основному, через відсутність сталої макроекономічної стабільності, що, в свою чергу запобігло позитивному впливові міжнародної торгівлі. Але, більшість країн, які провели якісне дослідження всіх показників, встановили ефективну політику – спромоглись досягти всіх позитивних змін [3].

Зв'язок між міжнародної торгівлі і національної безпеки має довгу історію, може датуватися принаймні, до моменту створення Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) в 1947 р. З тих пір питання національної безпеки часто було в центрі торгових суперечок, оскільки деякі країни-члени вводили в односторонньому порядку торгові санкції проти інших. Але, на сьогоднішній день, проводиться ефективна політика управління міжнародною торгівлею, задля економічної безпеки.

Питання безпеки входить до багатосторонніх правил в рамках Світової організації торгівлі (СОТ) і Організації Об'єднаних Націй (ООН), Угоду про вільну торгівлю (ФТА), де розглядається безпека під час глобалізаційних процесів торгівлі, введення в дію різних законів, які дозволяють проводити контроль за експортом та імпортом задля національної безпеки.

У той час як міжнародна торгівля є одним із способів досягнення нації економічного процвітання, національна безпека є однією з цілей, для забезпеченні країни ефективного розвитку.

Національні проблеми безпеки також впливають на економічну сторону розвитку країни. Торгові санкції можуть використовуватись і бути використані в якості основного засобу для протидії зовнішньої загрози для національної безпеки, в основному, у формі експортного контролю. країна може використовувати заходи, що обмежують експорт виключно або в поєднанні з іншими дипломатичними або політичними засобами.

Беручи до уваги ці проблеми, існують різні концепції національної безпеки. Вони є військового і економічного характеру в широкому плані:

1. Національна безпека проти військової загрози. Найбільш відома концепція національної безпеки, де національна безпека є гарантією забезпечення нації від зовнішньої військової загрози. Ця концепція була поширена в період холодної війни. Деякі торговельні обмежувальні заходи були введені просто задля тиску на країни.

2. Економічна безпека.

Починаючи з 1980-х років, концепція національної безпеки була розширена, підкреслюючи економічні аспекти. Вони включають в себе економічну безпеку, енергетичну безпеку, безпеку проти економічного шпигунства і продовольчої безпеки.

Ніхто не може поставити під сумнів той факт, що сфери міжнародної торгівлі і національної безпеки впливають один на одного. У той час як вони, здається, суперечать один одному, вони підтримуються взаємно. Національна безпека впливає на міжнародну торгівлю. Зокрема, торговельні заходи часто використовується як засіб для захисту національної безпеки. Торгові санкції були застосовані в різних формах: повне або часткове ембарго на експорт та імпорт, обмеження на повітряні і морські перевезення, заборона на фінансові угоди і заморозити мета активи країни викликає або територіях країн-учасниць.

Досить часто торгові санкції, введені для цілей національної безпеки, як кажуть, в результаті несприятливі наслідки для міжнародної торгівлі без досягнення намічених цілей.

Потенційні загрози:

- істотне скорочення внутрішнього валового продукту, зниження інвестиційної та інноваційної активності і науково-технічного та технологічного потенціалу
- ослаблення системи державного регулювання і контролю у сфері економіки;
- критична залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, низькі темпи розширення внутрішнього ринку;
- нераціональна структура експорту з переважно сировинним характером та низькою питомою вагою продукції з високою часткою доданої вартості;
- критичний стан з продовольчим забезпеченням населення [21].

Таким чином, висловлюючи занепокоєння з приводу негативних наслідків торгівлі, промислові групи називають для уряду і багатосторонні організації прийняти торговельні заходи зі спеціальними обережність. Вони також підкреслюють, що ці заходи повинні бути накладені відповідно з відповідними міжнародними законами, включаючи угод СОТ.

З іншого боку, міжнародна торгівля сприяє зміцненню національної безпеки, може зміцнити національну безпеку, оскільки збільшує рівень торгівлі між країнами-членами і, тим самим, збільшує економічну ситуацію в країні (ВВП, рівень життя населення і т.д.).

Посилаючись на аргументи Стокса (1998). Він стверджує, що перспективи витрати на оборону і дипломатію залежать, як ніколи раніше на виконання кошторису економіки і про те, що економічні показники в більшій мірі залежить від експорту і доходів від інвестицій за кордоном.

Зростання – це інструмент для досягнення своєї зовнішньої політики. Міжнародні торговельні норми, що стосуються національної безпеки – угоди

СОТ – різні закони і нормативні акти забезпечують правову основу для торгових заходів.

Мета безпеки. Одним з основних міжнародних правил є угоди СОТ. Вони дозволяють торгові обмеження для захисту національної безпеки. ГАТТ, ГАТС та Угода ТРІПС містить окремі положення про виключення національної безпеки: Стаття XXI ГАТС, Стаття XIV-біс ГАТС і статті 73 Угоди ТРІПС. Стаття XXI ГАТТ передбачає, що вимагати у будь-якого члена надавати будь-яку інформацію, розкриття якої вважається таким, що суперечить суттєвим інтересам її безпеки; або для запобігання будь-якого члена вживати будь-які дії, які він вважає необхідними для захист важливих інтересів її безпеки, що відносяться до подільного матеріалу або матеріалу, з якого вони отримані;

пов'язані з обігом і зброю, боєприпаси та знаряддя війни і такий трафік в інших товарів і матеріалів, яка здійснюється безпосередньо або побічно з метою забезпечення військових сил; зроблену під час війни або інших надзвичайних ситуацій в міжнародних відносинах; або для запобігання будь-якого члена вживати будь-які дії на виконання своїх зобов'язань відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй з підтримання міжнародного миру і безпеки.

Є кілька суперечок щодо статті XXI ГАТТ але саме спірне питання було хто судить торгових обмежуючих заходів в питання необхідний для захисту основних безпеки викликає члена відповідно до пункту (б). прецедентну встановити, що посилається член має повноваження для визначення потрібності.

Угода про технічні бар'єри в торгівлі (ТБТ) також забезпечує національну безпеку – визначає ступінь, в якій торгівля обмежують технічні регламенти дозволені. Зокрема, технічні регламенти не повинні бути більш обмежувальними для торгівлі, ніж це необхідно для виконання законних завдань, з урахуванням ризиків невиконання.

Статут Організації Об'єднаних Націй та інші багатосторонні правила ООН наклала і розглянув різні торгові санкції за певних Положення Статуту ООН. Відповідні положення статей 39, 41 і 42. Відповідно до статті 39, Рада Безпеки ООН має право визначати, чи є існує будь-якої загрози миру,

порушення миру або акту агресії. Якщо це визначає існування однієї з ситуацій, він виносить рекомендації, або вирішити, які заходи повинні бути прийняті відповідно до статті 41 та 42 для підтримки або відновлення міжнародного миру і безпеки.

Статті 41 і 42 вказати форми заходів відповідно до статті 39. Стаття 41 передбачає типи заходів, які Рада Безпеки може прийняти, але вони обмежені щоб ті, які пов'язані з використанням збройних forces.²⁴ З іншого боку, військові дії допустимо відповідно до статті 42, за умови, що Рада Безпеки вважає, що заходи передбачене в статті 41, можуть виявитися недостатніми або вже виявилися недостатніми [7].

2. Аналіз експортно-імпортного потенціалу України та критерії оцінки стану економічної безпеки країни

В останні два десятиліття значні економічні зміни відбулися в Україні, які впливають на його міжнародну економічну діяльність і збільшенні стабільних і якісних позиції країни в статистиці світової торгівлі. Тому, важливо питання є аналіз і визначення пріоритетних напрямків розвитку.

На початку своєї незалежності українського міжнародного торгова статистика звернула увагу на розвиток та нові методи формування бази знань, але менше уваги було приділено аналізу своєї діяльності, така ситуація цілком зрозуміла, тому що пострадянська економіка не могла легко переходити на нові ринкові механізми через повільну впровадження реформ і прогресу. Ось чому країна розвивалася за інерцією довгий час. Такий розвиток подій також мали позитивну сторону, проте внутрішня і глобальна економічна криза, нарешті, визначила, безперспективність такого шляху.

Міжнародна торгівля не має можливості стабільної, тому що вона змінюється дуже швидко, тому задля її розуміння потрібно проаналізувати її стан та розвиток, і відповідно до цього, визначити, як саме вона регулює економічну безпеку [19].

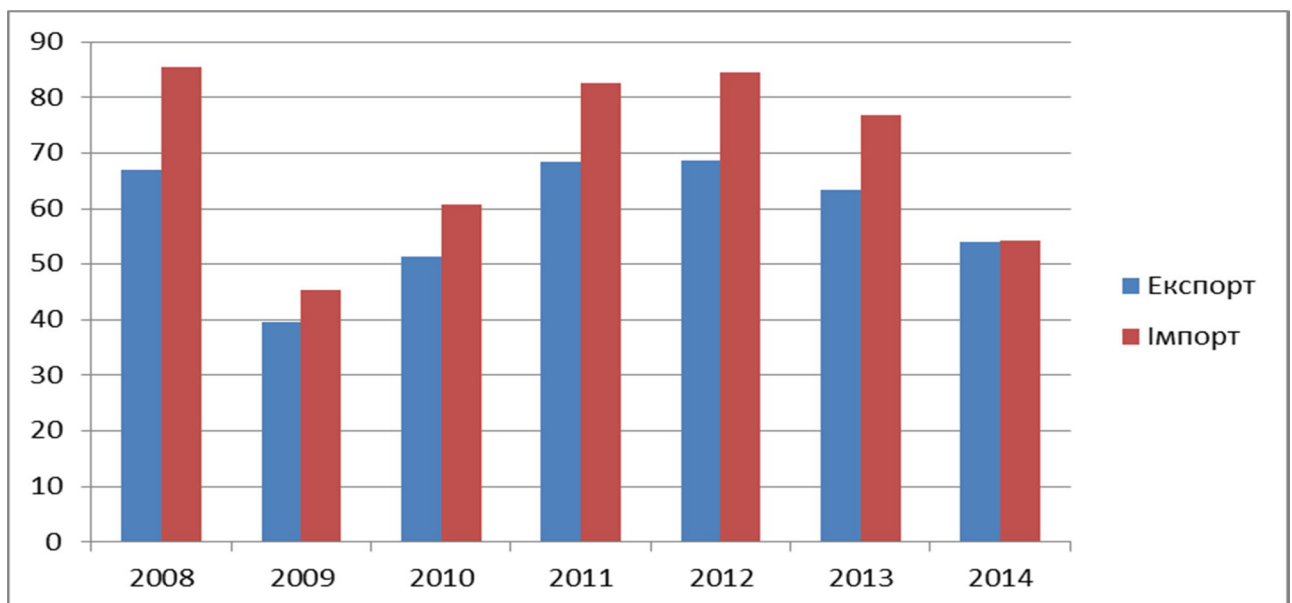

Рис. 1 Експортно-імпортні операції в Україні 2008-2014 рр.

Джерело: складено за: [<http://ukrstat.gov.ua/>]

На рис.1 показано, відбувалось поступове нарощування міжнародної економічної діяльності в Україні до кризи 2008 року, в той час як збільшення обсягу імпорту було швидше, ніж зростання експорту в країні. Рівень охоплення експорту поступово знижується до 78% в 2008 році, але початок економічної кризи викликало деякі зміни: зниження експорту було трохи менш помітним у порівнянні зі скороченням імпорту (45% і 47%, відповідно), таким чином, підвищення рівня покриття імпорту майже на 90%. Здавалося, що криза мала значні негативні наслідки. Проте, за умови, можливість підвищення стабільності міжнародної торгівлі (1) Зниження обсягу торгівлі було пов'язано зі скороченням попиту і переорієнтації світових торгових ринків. Україна не змогла швидко адаптуватись до нових реалій торгівлі. Ось чому було потрібно близько 4 років, щоб відновити втрачений об'єм зовнішньої діяльності.

Важливим кроком стало формування структури торгівлі в посткризовий роки. Загальний зовнішньоторговельний товарообіг України у 2015 році склав \$ 74,7 млрд. У порівнянні з 2014 роком він скоротився майже на 30% або на \$ 31,9 млрд. Якщо ж порівнювати з 2013 роком, то скорочення вийшло майже двохразове. Різке скорочення кількості та обсягу експорту, а також відсутність доступу до зовнішнього фінансування (виключаючи пакетне фінансування в рамках угоди з МВФ) прогнозовано призвело до зниження обсягів імпорту. А різка девальвація курсу гривні та обвал купівельної спроможності населення і бізнесу призвели до того, що скорочення імпорту випереджає скорочення експорту. Загалом у 2015 році Україна імпортувала товарів на \$ 36,6 млрд, роком раніше – на \$ 52,6 млрд. Скорочення склало 30,5%, або в 1,4 рази. У порівнянні з 2013 роком імпорт обвалився у 2,1 рази.[14]. Тобто, сам по собі експорт не виріс, а скоротився імпорт – що свідчить про нестабільну ситуацію в Україні на яку впливають різні негативні чинники.

Експорт-імпорт від ВВП 2008-2014 рр.

Номінальний ВВП за рік		Експорт товарів та послуг		Імпорт товарів та послуг		Сальдо (експорт – імпорт)	
			ВВП%				
2008	948056	444859	46.9%	-520588	-54.9%	-75729	-8,0
2009	913345	423564	46,4	-438860	-48.0%	-15296	-1,
2010	1082569	549365	50.7%	-580944	-53.7%	-31579	-2,9
2011	1316600	707953	53,8	-779028	-59.2%	-71075	-5,4
2012	1408889	717347	50.9%	-835394	-59.3%	-118047	-8,4
2013	1454931	681899	46,9	-805662	-55.4%	-123763	-8,5
2014	1566728	770121	49,2	-834133	-53.2%	-64012	-4,1

Джерело: складено за: [<http://ukrstat.gov.ua/>]

З даних таблиці 1. Можна визначити, що разом з ростом експортно-імпортних операцій, імпорт в Україні в останні роки випереджає експорт, а їх різниця часом становить 8% ВВП [1].

Таблиця 2

Географічна структура найбільших експортерів і імпортерів України 2008 рік

Країни	Експорт	Імпорт	
	%		%
Російська Федерація	23,5	Російська Федерація	27,7
Туречинни	6,9	Німечинна	8,4
Італія	4,3	Туркменістан	6,6
Польща	3,5	Китай	6,5
Білорусь	3,1	Польща	5

Продовження таблиці 2

США	2,9	Казахстан	3,6
Німеччина	2,7	Білорусь	3,3
	2,0	Індія	1,3
Саудівська Аравія	1,8	Швейцарія	1,3
Казахстан	1,7	Японія	1,1

Джерело: складено за: [<http://ec.europa.eu/>]

Як видно з таблиці 2. Найбільше еспортно-імпортних операцій відбувалось з російською Федерацією, що не дивно для цього періоду, адже саме з цією країною, ще з часів незалежності відбувались найбільші торгові потоки. Меншу частку на ринку займають високо розвинуті країни.

Таблиця 3

Географічна структура найбільших експортерів і імпортерів України у 2015 році

Країни	Експорт		Імпорт	
		%		%
ЄС	31,8		ЄС	42,4
Російська Федерація	17,0		Російська Федерація	17,7
Туреччина	6,3		Китай	10,1
Китай	5,9		Білорусь	6,6
Єгипет	4,6		США	4,1
Індія	3,1		Норвегія	2,6
США	2,4		Туреччина	2,1
Білорусь	2,0		Індія	1,3

Продовження таблиці 3

Саудівська Аравія	1,8	Швейцарія	1,3
Казахстан	1,7	Японія	1,1

Джерело: складено за: [<http://ec.europa.eu/>]

З даних таблиці 3. Можна визначити, що основним торговельним партнером України у 2015 році є Євросоюз, частка якого в українському експорті становить майже 32 %, імпорті – 43%. Друге місце у зовнішньоторговельному обороті України посідає Росія, третє – Китай. Відповідно до 2008 року відбулась зміна вектору експортно-імпортних відносин: де головним торговельним партнером була Російська Федерація. Це пов'язано зі зміною ведення політики, зміною курсу міжнародної торгівлі та економічних відносин. Події в Україні створюють вторинні ефекти для всіх країн СНД та їх основних торговельних партнерів. У разі подальшої нестабільності зростають ризики порушення торговельних та фінансових зв'язків у регіоні. Секторальні санкції щодо РФ та геополітична напруженість призведуть до зниження інвестиційної активності в Росії, згорання інвестиційних проектів та виведення іноземних капіталів з російського ринку [2]. Також дещо і змінилась сама структура експорту-імпорту. Тобто можна прослідкувати, як змінюється міжнародна торгівля під впливом політичних та економічних чинників. І як вона в той самий час має важеля впливати на ситуацію в країні та її економічному та політичному становищі у світі.

Таблиця 4

Структура основних статей експорту

ЄС	Україна
<ul style="list-style-type: none"> - Машини, двигуни, насоси - Коштовне каміння, дорогоцінні метали - Транспортні засоби - Фармацевтика - Нафта - Електронне обладнання - Літаки, космічні апарати - Медичне, технічне обладнання - Органічні хімічні сполуки - Пластмаси 	<ul style="list-style-type: none"> - Продовольчі товари і сільськогосподарська продукція - Мінеральні продукти - Хімічна продукція - Шкіряні вироби, хутро - Деревина та целюлозно-паперові вироби - Текстиль, текстильні вироби, взуття - Метали та вироби з нього - Вироби з каменю, скла та кераміки - Машини, обладнання і транспорт

Джерело: складено за: [<http://ec.europa.eu/>]

З даних таблиці 4. видно, що протягом багатьох років його лівову частку становить сировинна складова. Основними товарними позиціями нашого експорту є зернові культури, залізорудна сировина та металопродукція. Орієнтованість на вивезення сировинних ресурсів є основним чинником нестабільності експортних позицій України, оскільки сировинні ринки тісно пов'язані зі світовою кон'юнктурою і не є сталими ні за обсягами, ані за цінами.

Структура основних статей імпорту

Структура основних статей імпорту	
ЄС	Україна
<ul style="list-style-type: none"> - Двигуни, автомобільні запчастини - Автомобілі та пересувні будинки - Фармацевтична продукція - Деревне вугілля і кокс - Хімічні кінцеві продукти - Вироби з металу - Транспортні засоби - Невійськові космічні апарати та їх частини 	<ul style="list-style-type: none"> - Нафта і нафтопродукти - Газ нафтові - Лікарські препарати - Легкові автомобілі та інші моторні засоби - Гербіциди, пестициди - Реактори ядерні, паливні елементи для них - Апарати електричні телефонні

Джерело: складено за: [<http://ec.europa.eu/>]

З даних таблиці 5. Видно, що в експорті з України значне місце займають сировинні та продовольчі статті. Ще більш тривожним є відсутність в структурі імпорту виробничого устаткування (крім ядерних реакторів), що свідчить про неможливість модернізації економіки України. Натомість, Україна імпортує паливні ресурси, машини та обладнання (16%), а також продукти хімічної промисловості (передусім, фармацевтичні вироби та мінеральні добрива).

Структура експорту з України (%)

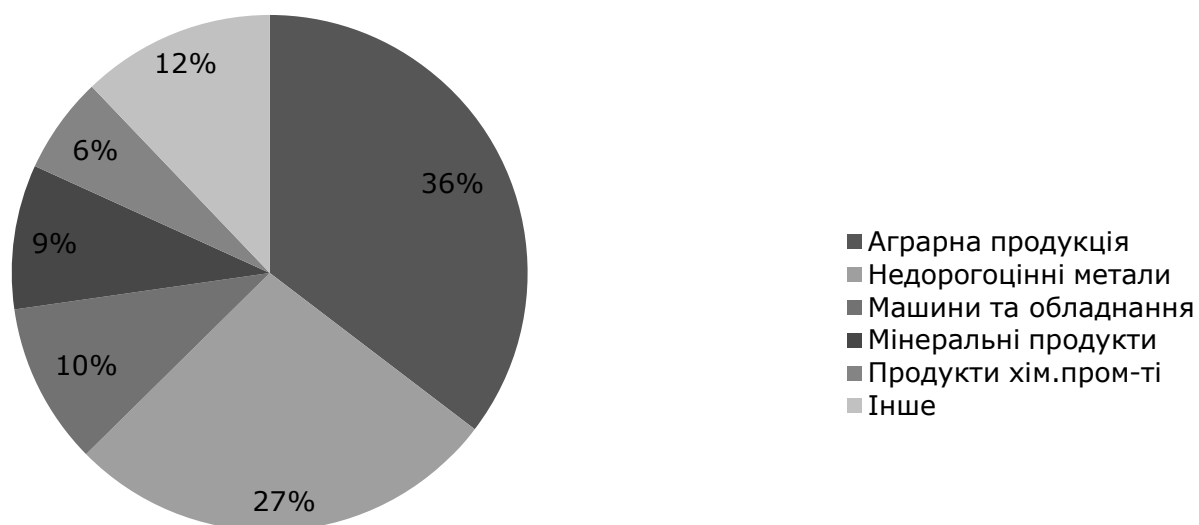

Рис. 2 Структура експорту з України

Джерело: складено за: [<http://ec.europa.eu/>]

Структура імпорту в Україну (%)

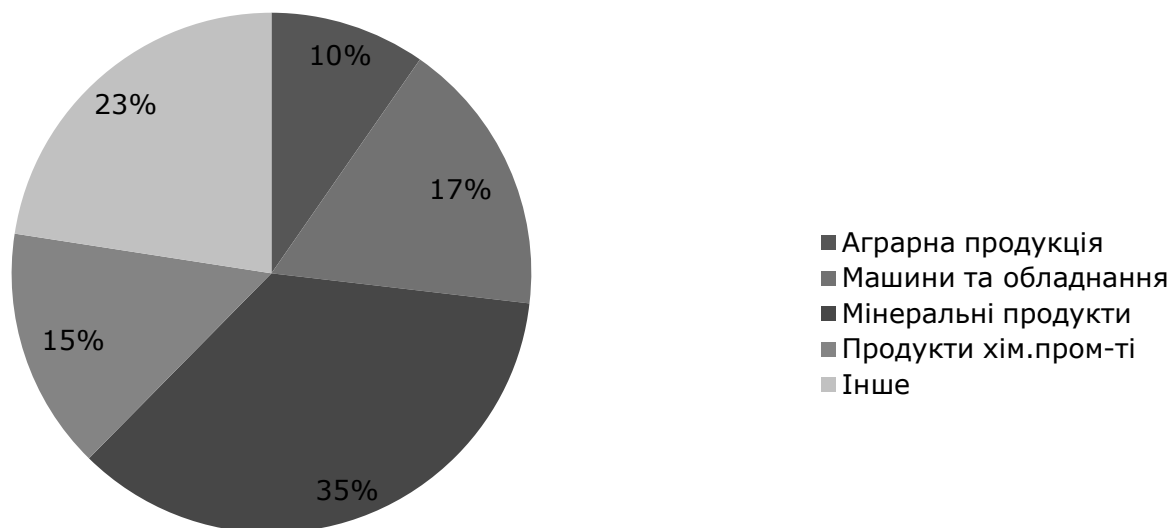

Рис. 3 Структура імпорту в Україну

Джерело: складено за: [<http://ec.europa.eu/>]

На рис. 2 і рис. зображено зовнішню торгівлю, де знову ж таки видно, що значну частину займають аграрна продукція та сировина 45% у експорті та 52% у імпорті. Незначна присутність устаткування, машин та обладнання: у експорті 10%, 17% - імпорт.

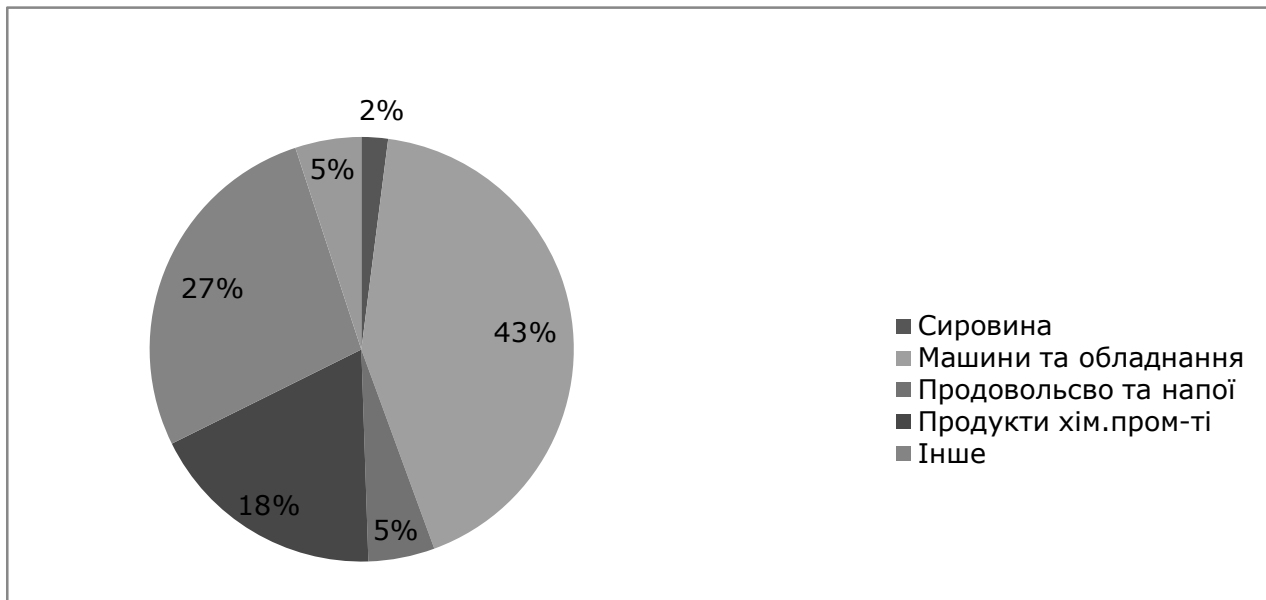

Рис. 4 Структура експорту з ЄС-28

Джерело: складено за: [<http://ec.europa.eu/>]

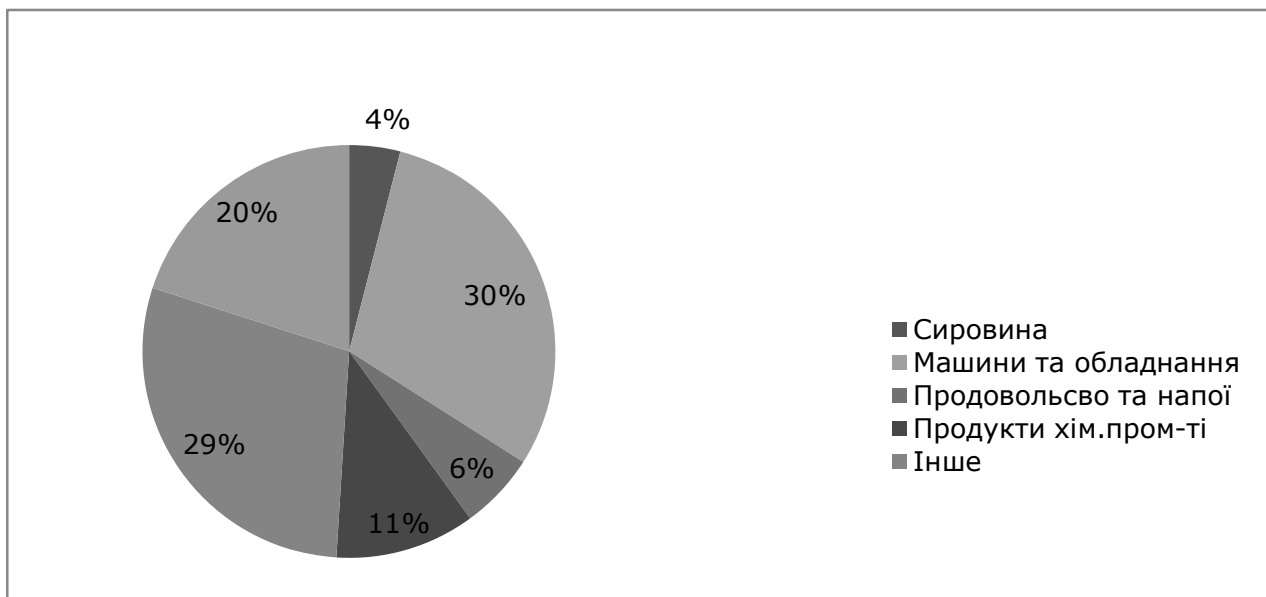

Рис. 5 Структура імпорту в ЄС – 28

Джерело: складено за: [<http://ec.europa.eu/>]

Як видно з рис.4 і рис.5 торгівля Євросоюзу орієнтована на товари з високим ступенем переробки. Так, за підсумками 9 місяців 2015 року першу позицію в структурі як експорту, так і імпорту займали машини та обладнання – відповідно 42% та 30%. Частка сировинних товарів та енергоносіїв у експорті становила близько 14%, у імпорті – 30% [1].

3. Стратегія розвитку міжнародної торгівлі України для забезпечення економічної безпеки

Україна має великий потенціал для розвитку міжнародної торгівлі в потрібному для країни руслі, а саме:

- Україна має значний потенціал для міжнародної спеціалізації в галузях агропромислового комплексу. Україна має більш 25% найбільш родючих чорноземів світу, а також кліматичні умови, що сприяють сільськогосподарському виробництву. Завершення реформи землі власності в сільському господарстві, і технологічне переоснащення призведе до зростання виробництва сільського господарства.

- Україна має значний потенціал в області експорту послуг. Це найбільший в світі транспортер природного газу і має транспортно-газову систему з високим транзитним потенціалом – 290 млрд. кубометрів споживання і майже 170 млрд.кубічних метрів на виході ємністю, майже 97% російського газу транспортується в Європу через територія України. У найближчі 3-5 років, Україна має можливість стати Європейський великим дистриб'ютором електроенергії, природного газ, нафту і нафтопродукти, які не тільки поставляються з Росії, але з країн Каспійського регіону та Центральної Азії.

- Україна має значний неосвоєний потенціал для розвитку туристичної промисловість. З берегової лінії два моря в субтропічній зоні, гори, велика кількість ріки, озера і ліси, Україна країною, де туризм може забезпечується: відпочинок, огляд визначних пам'яток, спорт (гірські альпінізм, лижі, вітрильний спорт), і полювання. Зручне географічне розташування і інфраструктура залізниць, морських шляхів, автомобільні дороги і повітряні маршрути з'єднують Україну з багатьма країнами в усьому світі.

- Україна має значний потенціал в сфері високих технологій. Україна займає авторитетну позицію серед світових лідерів (після США, Росія, Франція і Китай) у космічній галузі. Це підтверджується тим фактом, як участь України в ряді міжнародних проектів: Морський старт; на будівництво Міжнародної космічної станції; запуск разом з Бразилією та Італією – модернізованої ракет –

носій Циклон-4. Україна також є одним з дев'яти країн світу, здатних проектувати і будувати військово-транспортний літак. Літакопромисловість займає міцні позиції в будівництві важких вантажних літаків. Україна успадкувала від суднобудуванні СРСР об'єкти, які вважаються одними з найпотужніших виробничих потужностей в Європі. Сьогодні в Україні суднобудівна філія має понад 100 заводів, в тому числі 11 великих суднобудівних верф. Україна має значний успіхи в експорті зброї та військово-технічного послуги: починаючи з 1997 року;

- Україна має широку (якщо б не старіння) виробничу базу, яка сильна в чорних металів і хімічних речовин. Це включає в себе більшу частину колишнього Союзу (СРСР) [22].

Україна переживає складну політичну переходин наступної незаконної анексії Росією Кримського півострова і триваючу «антитерористичну операцію» в східній частині України.

Незважаючи на складну політичну та економічну ситуацію, Україна продовжує пропонувати можливості в широкому спектрі галузей. Багато з них пов'язані співпрацю з українськими компаніями і органами влади, і вимагають західних діянь та допомоги.

Сильні сторони ринку України включають в себе:

- високо освічена робоча сила;
- низькі витрати на робочу силу;
- хороші природні ресурси.

Основними проблемами для підприємств в Україні включають в себе:

- політична і економічна нестабільність;
- тимчасово окуповані території в Криму і «антитерористична операція» на сході України;
- корупція;
- бюрократія та неефективна податкова і правова система;
- зарегульованість;
- Захист інтелектуальної власності (ІВ);
- нерозвиненість транспортної інфраструктури;

- місцева девальвація валюти.

Державний бюджет України на 2015 рік заснований на прогнозі 4,3% падіння валового внутрішнього продукту (ВВП) і інфляції на 13,1%. ВВП України в 2014 році складе 131800 млн доларів США за даними Світового банку. Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) прогнозує 7,5% падіння ВВП в 2015 році з ростом 3,0% в 2016 році.

Україна є членом ЄБРР. ЄБРР виділив понад 12 мільярдів доларів США через 344 проектів в Україні. Інвестиції збільшилися на 46% в 2014 році до більш ніж 1,2 млрд доларів США в рік. ЄБРР, як очікується, інвестувати до 1 млрд доларів США в 2015 році, якщо реальні реформи реалізуються.

Світовий банк оголосив додатково 3 млрд доларів нового фінансування в Україні в березні 2014 року в доповнення до існуючої домовленості. Це повинно допомогти країні в розробці і здійсненні терміново необхідних реформ. Україна становить близько 10% від непогашеного портфеля Міжнародної фінансової корпорації (IFC). Засоби включають в себе 200 мільйонів доларів США для агробізнесу.

Департамент з міжнародного розвитку (DFID) активно працює в Україні:

Сільське господарство:

Сільське господарство є провідним експортним сектором в Україні. Сільськогосподарський сектор відповідає за 16% українського ВВП і 30,2% експорту.

До 2020 року український уряд планує:

- збільшити виробництво зерна до 100 млн тонн на рік;
- подвійний експорт сільськогосподарської продукції;
- потроїти обсяги виробництва продукції з високою доданою вартістю

Україна не є легким ринком, щоб увійти.

Найпростіший варіант, щоб почати експортувати свій продукт на український ринок повинен призначити дистриб'ютора. Це повинно бути місцева компанія з імпортом досвід і бути зареєстрований як імпортер з місцевої митної служби.

Раніше місцеві роздрібні мережі не були зацікавлені в прямому імпорті. Проте, ця практика в даний час змінюється, оскільки компанії намагаються запропонувати кращу маржу вартості для своїх клієнтів. Це слід девальвації місцевої валюти і збільшення витрат на імпорт [20].

Досвід міжнародної торгівлі в країнах ЄС для забезпечення економічної безпеки. Міжнародна торгівля є областю, в якій Європейський Союз має безперечне глобальний вплив. Це найбільший в світі торговий блок в той час як торгова політика є виключною силою ЄС.

В цілому, ЄС залишається з відкритою і прозорою економікою і, як один з найбільших економічних і торговельних об'єктів в світі, відіграє важливу роль в багатосторонній торговельній системі. Незважаючи на те, кожна держава-член має різного ступеня компетентності в цілому ряді областей, які впливають на торгівлю і інвестиції, такі як оподаткування, ЄС має виняткову компетенцію в галузі торгівлі та інвестицій і економіки ЄС є досить інтегровані і функціонує як єдиний ринок. Глибокий і всебічний торгівлі ЄС угоди і його угоди про економічне співробітництво виходять за рамки базових умов для торгівлі товарами і послуг і включають в себе пов'язані з торгівлею політики в таких областях, як інвестиції, нетарифних бар'єрів, а також інтелектуальна власність.

ЄС бере участь в торгових переговорах з деякими торговими партнерами, зокрема, Сполучені Штати і Японія, а також уклала переговори з іншими, включаючи Канаду.

Новим підхід – спирається на відмінні показники торгівлі Європи. Більше 30 мільйонів робочих місць вже залежать від експорту за межі ЄС. 90% майбутнього глобального зростання буде відбуватися за межами кордонів Європи. Нова стратегія, яка зробить торгові угоди більш ефективним і, що створить більше можливостей означає підтримку робочих місць в Європі.

Новий підхід також є прямою відповіддю на нинішній інтенсивні дебати з питань торгівлі в ЄС – в тому числі про партнерство трансатлантичної торгівлі та інвестицій (ТТІР). Також вона буде включати в себе торгову політику бути більш ефективними в наданні нових економічних можливостей; прозорішою з

точки зору відкритості переговорів сприяти посиленню громадського контролю; і вирішувати не тільки інтереси, а й цінності [7].

Досвід міжнародної торгівлі США для забезпечення економічної безпеки. Торгова політика США спрямована на сприяння зростанню, забезпеченню економічної безпеки, підтримувати населення, створення нових робочих місць, а також зміцнення середнього класу.

Торгова політика – є одним з кращих інструментів країни для вирішення проблем глобалізації і технологічні змін, і просування американських інтересів і цінностей.

Торгівля відіграє незамінну роль у відновленні Америки від Великої рецесії. З кінця рецесії в середині 2009 року, зростання експорту США сприяло майже одна третина нашого загального економічного зростання. У минулому році, США експорт досяг \$ 2.35 млрд, рекордну суму, за підтримки більше 11 мільйонів добре оплачуваних робочих місць в Америці. Ці робочі місця сплачують до 18 відсотків більше, ніж робочі місця, які не пов'язані з міжнародною торгівлею [9].

США є однією з найбільш відкритих ринків на планеті. Тарифи на імпорт вкрай низькі – менше 1,5 відсотка в середньому - і не використовується нетарифні бар'єри, які перешкоджають іншим країнам продавати свої товари і послуги в Сполучених Штатах.

Шляхом зміцнення економіки США – основа американської сили – наша торгова політика, яка допомагає захистити стратегічні можливості економіки та підтримує її [8].

Українська ж стратегія, щодо захисту національної безпеки приділяє увагу більше військовій частині, щодо захисту територіальної цілісності, воєнно-політична нестабільність. Хоча насамперед мають забезпечуватись економічна стабільність, створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення. Стратегія сприяє визначенню цілей, завдань і пріоритетів державної політики з метою стимулювання сталого економічного розвитку і зростання експорту в Україні, таким чином, збільшення податкових

надходжень і валютних надходжень, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки, поглиблення інтеграції України в економічної системи, а також поліпшення платіжного балансу світової. Стратегія зосереджена на чотирьох основних сферах діяльності:

1) розширення і зміцнення присутності вітчизняних експортерів в традиційних і нових зарубіжних ринках;

2) створення умов для сталого розвитку в Україні шляхом підвищення конкурентоспроможності національної економіки та розширення участі в глобальних виробничо-збутових ланцюжків;

3) поглиблення економічної інтеграції в європейську і світову економічну систему;

4) сприяння зростанню українського експорту.

Державне втручання на користь експортерів буде підвищено за рахунок більш ефективної політики щодо стимулювання експорту, вдосконалення нормативно-правової бази та торгово-інформаційних систем, розширення доступу до фінансування, і глибша торгова інтеграції в рамках міжнародних угод. Стратегія також стосується технічної та професійної освіти і професійної підготовки, просування малого і середнього підприємництва (МСП), інфраструктури і спрощення процедур торгівлі [20].

Висновки

Внутрішні ризики розвитку економіки України, головним чином, пов'язані з: - військовими діями на Донбасі, які призводять до скорочення виробництва у регіоні, погіршення умов залучення зовнішнього фінансування та зростання видатків бюджету на фінансування силових відомств і відновлення зруйнованої інфраструктури; - зростанням боргового навантаження на бюджет через необхідність фінансування дефіциту та заборгованості НАК «Нафтогаз», сформованої у минулі роки; - виснаженням міжнародних резервів, що ускладнює використання Національним банком інтервенцій в якості інструментів стримування зростання попиту на іноземну валюту, який виникає внаслідок панічних настроїв та спекулятивних атак. Вторинні ефекти внутрішніх політичних та економічних потрясінь, анексії Криму та військових дій на Донбасі поширилися на більшість секторів вітчизняної економіки. Внаслідок цього поглиблюються існуючі диспропорції, прискорюються падіння ВВП, скорочення об'ємів промислового виробництва, виконаних будівельних робіт, зовнішньої торгівлі, зниження обсягів освоєння капітальних інвестицій тощо.

За нинішніх геополітичних та економічних умов драйвером економічного зростання може стати аграрний сектор з огляду на перспективи розширення експортної географії збуту продукції. Завдяки відкриттю європейського ринку для українських товарів та скасуванню ввізних мит можна очікувати зростання обсягів експорту сільськогосподарської продукції до ЄС. Не менше третини сільськогосподарських товаровиробників виробляють продукцію, сертифіковану в Європі, загалом це стосується м'яса птиці. Цілком імовірно припустити, що сертифіковані згідно європейських стандартів товари конкурентоспроможні й у інших регіонах світу. Крім того, очікуваний високий врожай зернових навіть при низьких світових цінах дозволить виробникам наростити експорт та збільшити приплив валютної виручки в поточному році, а підписання асоціації з ЄС додаватиме експортерам додаткових стимулів стосовно безмитної торгівлі в межах квот. Хоча негативним фактором, як і у випадку з промисловим виробництвом, є сировинна спрямованість експорту,

проте за умови реалізації оптимістичного сценарію розвитку у середньостроковій перспективі структура експорту змінюватиметься. Складна ситуація з бюджетними надходженнями на тлі падіння економічного розвитку посилюється політичними ризиками та значними видатками на проведення АТО. Незважаючи на побудову державного бюджету на більш реальних макроекономічних показниках на відміну від оптимістичних бюджетів попередніх років, які з кожним роком поглиблювали дефіцит бюджету, та режим жорсткої економії, до кінця поточного року слід очікувати поглиблення дефіциту бюджету з огляду на зменшення податкових надходжень.

Найважливіше, що ми отримали разом з можливістю експорту до ЄС – це зовсім не безмитна торгівля. Хоча, безумовно, відкриті двері в Євросоюз в короткостроковій перспективі дадуть виробнику можливість збільшити доходи у твердій валюті.

У той же час успішний запуск експортного спрямування дає аграріям у довгостроковій перспективі набагато більше можливостей, ніж просто збільшення виручки.

Це можливість побудувати бізнес світового класу, який приноситиме виробникам аграрної продукції не мільйони, а десятки і сотні мільйонів експортних доходів.

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tet00062>
2. European Commission [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://cyberpsy.ru/2011/01/solodovnik-v-a-vliyanie-internet-kommu/http://ec.europa.eu/trade/policy/>
3. Global Risk from Trade Wars: Time to Return to WTO By Desker, Barry Geopolitics, History and International Relations, Vol. 5, No. 1, January 1, 2013
4. International Trade Theory and Policy: A Review of the Literature* by Sunanda Sen Levy Economics Institute of Bard College November 2010
5. Introduction to International Economic Relations .- Edited by Yuriy Kozak, Temur Shengelia - Tbilisi: Publishing House „ Universal" , 2014. - 224 p.
6. The Effect Of Trade On International Growth By Brent Radcliffe [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://www.investopedia.com/articles/investing/040113/effect-trade-international-growth.asp>
7. The United States, the European Union, and the "Globalization" of World Trade: Allies or Adversaries? By Thomas C. Fischer Quorum Books, 2000
8. The White House President Barack Obama [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strategy>
9. U.S. Imports and Exports: Components and Statistics [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://useconomy.about.com/od/tradepolicy/p/Imports-Exports-Components.htm>
10. Worldsrichestcountries [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://www.worldsrichestcountries.com/>

11. Вавринчук М. П. Етнополітична безпека в системі національної безпеки України на етапі сучасного державотворення / М. П. Вавринчук. – К. : Прав. єдність, 2009. – 288 с.
12. Гончар И., Бабирад-лазунин: Журнал «Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка». - Серія: Економіка № 134 / 2013
13. Горбулін В.П. Засади національної безпеки України: Підручник / Горбулін В.П., Качинський А.Б. – К.: Інтертехнологія, 2009. – 272 с.
14. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrstat.net/#home>
15. Закон України «Про основи національної безпеки України» // Відомості Верховної ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
16. Зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник/За ред. Козака Ю.Г., Логвінової Н.С.- К.: Освіта України, 2012. - 300с.
17. Ліпкан В. А. Національна безпека та національні інтереси України / В. А. Ліпкан. – К. : КНТ, 2006. – 68 с.
18. Макроекономіка: Міжнародна торгівля | Investopedia [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.investopedia.com/university/macroeconomics>
19. Міжнародна торгівля: Навч. посіб./За ред. Ю.Г.Козака, Н.С.Логвінової, О.В. Мирошниченка. -К: ЦУЛ. 2009.- 668с.
20. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
21. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1635>
22. Ситник Г. П. Національна безпека України: теорія і практика / Г. П. Ситник, В. М. Олуйко, М. П. Вавринчук. – К. : Кондор, 2007. – 616 с